

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΣΗΜΙΟΥ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2018-2019

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ

**«ΑΣ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ»**

ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ

«ΒΑΛΗΣ»

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

ΜΑΡΟΥΛΑΚΗ ΠΕΛΑ

ΚΡΗΤΙΚΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΜΑΘΗΤΕΣ:

ΜΑΛΛΙΑΡΑΚΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΜΑΛΛΙΑΡΑΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

● ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3 σελ.
● ΒΑΛΗΣ	4
● Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ	5
● Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΙΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ	6
● ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ	7
● ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ	8
● ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΣΗΜΕΡΑ	9
● ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	10
● Η ΒΡΥΣΗ	11
● ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	12
● ΑΝΕΥΡΕΣΗ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΑΓΙΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ	13
● Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	16
● Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΞΕΡΟΚΑΜΠΟΣ	17
● ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	19

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή έγινε στα πλαίσια του πολιτιστικού προγράμματος με τίτλο: «Ας γνωρίσουμε καλύτερα τα μνημεία και τα αξιοθέατα του τόπου μας».

Οι υπεύθυνοι καθηγητές είναι η Μαρουλάκη Πέλα ΠΕ02 και ο Κρητικός Σταύρος ΠΕ11.

Οι μαθητές που εκπόνησαν την εργασία είναι ο Μαλλιαράκης Γιώργος και η Μαλλιαράκη Αλεξάνδρα.

Με το να ασχοληθούμε μ' αυτό το θέμα γνωρίσαμε καλύτερα την ιστορία του χωριού μας , τα μνημεία του και τον τρόπο ζωής των προγόνων μας.

Επίσης μάθαμε πώς να βρίσκουμε πληροφορίες για ένα θέμα, ενώ ταυτόχρονα εξοικειωθήκαμε με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών.

ΒΑΛΗΣ

Ο **Βαλής** είναι μικρό ορεινό χωριό (οικισμός) στην επαρχία Καινούργιου, που μαζί με τις Γκαγκάλες αποτελούσαν παλαιότερα την κοινότητα Γκαγκαλών. Τώρα αποτελούν ένα δημοτικό διαμέρισμα του καποδιστριακού Δήμου Γόρτυνας. Αριθμεί 200 κατοίκους, με βάση την απογραφή πληθυσμού του 2011.

Η θέση του είναι στις παρυφές της πεδιάδας της Μεσσαράς σε υψόμετρο περίπου 330 μέτρα σε λοφώδες και εύφορο έδαφος. Βόρεια δεσπόζει ο λόφος του Αη- Λιά χαρακτηριστικό ανάγλυφο της περιοχής. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την κτηνοτροφία και τη γεωργία. Παράγει σταφύλια, λάδι, κηπευτικά. Στο χωριό υπάρχει τυροκομείο, οικογενειακή επιχείρηση από το 1952, γνωστό για την εξαιρετική μυζήθρα του.

Υπάρχουν οι εκκλησίες του Αγ. Δημητρίου, του Αγίου Ισιδώρου του νεομάρτυρα, του Αγ. Αντωνίου και το ξωκλήσι της Ζωοδόχου Πηγής. Πολύ κοντά, 400 μέτρα περίπου, υπάρχουν τα ερείπια του Ξερόκαμπου, ενός μετοχιού της Μεγ. Βρύσης. Στα 2 χιλιόμετρα βόρεια είναι το μετόχι του Βορρού, κέντρο της αντίστασης κατά τη Ναζιστική κατοχή.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Στην παλαιότερη ονομασία του ήταν ουδέτερο, το Βαλί.

Στις απογραφές αναφέρεται ο Βαλής με την ονομασία Vagli και με 85 κατοίκους (το 1583) και Βαλί στην τουρκική απογραφή του 1671 με 18 χαράτσα, ενώ στην αιγυπτιακή του 1834, με το ίδιο όνομα και 10 τούρκικες οικογένειες.

Σήμερα αποτελεί οικισμό της κοινότητας Γκαγκαλών. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας κατοικούνταν αποκλειστικά από Τούρκους.

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΜΟΥ

Κατά την απογραφή του 1900 ο οικισμός κατοικείτο από 25 ψυχές, 13 άνδρες και 12 γυναίκες. Το 1920 αναφέρεται στην κοινότητα Βορού με 75 κατοίκους. Οι περισσότεροι από τους κατοίκους εκείνη την εποχή ήταν Χριστιανοί με καταγωγή από Ασίτες, Πρινιά, Αγία Βαρβάρα, που είχαν περιουσίες στην περιοχή και διέμεναν την εποχή των εργασιών ή και μόνιμα. Τότε ήταν που ήλθε και ο Γεώργιος Φραγκιαδάκης γνωστός σαν Βάφης από τα Βορίζα.

Μαζί του ήρθαν και τα αδέρφια του, ο Μιχάλης Φραγκιαδάκης ή Μιχελής και οι αδελφές του Μαρία συζ. Βεϊσάκη Εμμανουήλ ή Κτενά, η Χαρίκλεια, η Κατερίνα σύζυγος Κόκκινου και η Ρινού σύζυγος Μπίλια. Αυτοί αποτέλεσαν και τον πυρήνα της ανάπτυξης του οικισμού και είναι οι κατά βάση πρόγονοι των σημερινών κατοίκων του χωριού.

Παράλληλα με το Βάφη ήρθε στο χωριό και ο Ροβο Μιχάλης, Μιχάλης Μανασάκης ο οποίος προσπάθησε να ασχοληθεί με την γεωργία μαζί με τον Μπίλια. Οι υπόλοιποι είχαν κύριο και αποκλειστικό επάγγελμα την κτηνοτροφία. Ο πρώτος αυτός εποικισμός πρέπει να έγινε μεταξύ 1896-1901. Ακολούθως εγκαταστάθηκαν στον οικισμό οι Ρωμανάκης Μιχ. από τα Ζωνιανά Ρεθύμνου ο επονομαζόμενος και Ζωνιανός και ο Τζιράκης Νικόλαος. Αυτοί ήταν οι πρώτοι μη γεννηθέντες στον Βαλή κάτοικοι του.

ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

Ναός Αγίου Εφραίμ στον Αη-Λιά

Το χωριό βοήθησε πάρα πολύ κατά την διάρκεια της κατοχής προσφέροντας τρόφιμα και κάλυψη σε συμμάχους και αντάρτες. Στην κορυφή του Αη-Λιά υπάρχουν ερείπια εκκλησίας, κάστρο και οικοδομήματα αγνώστου εποχής.

Στην περιοχή κατά την διάρκεια της Κατοχής έδρασαν ομάδες αντίστασης υπό τον καπετάν Μπαντουβά.

Τα τελευταία χρόνια στους πρόποδες του Αη-Λιά χριστιανός από τις Ασίτες έκτισε ένα μικρό εκκλησάκι στην μνήμη του Αγίου Εφραίμ.

ΕΙΣΦΟΡΑ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ

ΤΟ ΗΡΩΟ

Στους αγώνες του έθνους κατά του φασισμού και του ναζισμού έδωσαν τη ζωή τους οι παρακάτω κάτοικοι του Βαλή:

- Νικόλαος Καραταράκης
- Γρηγόρης Φραγκιαδάκης
- Εμμανουήλ Ξυλούρης Γ
- Εμμανουήλ Ξυλούρης Κ
- Αστρινός Φραγκιαδάκης
- Αβραάμ Γιαχνάκης
- Μανασάκης Αριστείδης
- Χρυσή Γιαχνάκη

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΣΗΜΕΡΑ

Το χωριό επί πολλές δεκαετίες υπέφερε από έλλειψη νερού. Αρχές της δεκαετίας του 60 με πολλές προσπάθειες και προσωπική εργασία των κατοίκων, έφεραν νερό για ύδρευση από την περιοχή Λαγκά της κοινότητας Λαρανίου. Τα αμέσως επόμενα χρόνια στο χωριό ανοίχθηκαν αρκετές γεωτρήσεις για άρδευση και το χωριό γνώρισε οικονομική άνθιση στο τέλος της δεκαετίας του 70.

Το χωριό σήμερα, όπως τα περισσότερα χωριά της περιοχής, βρίσκεται σε φθίνουσα τροχιά. Δεν υπάρχει δημοτικό σχολείο και τα λιγοστά παιδιά, λιγότερα από πέντε, παρακολουθούν μαθήματα στο δημοτικό σχολείο Γκαγκαλών. Στη δεκαετία του 70 το σχολείο ήταν διαθέσιμο!

Οι περισσότεροι μόνιμοι κάτοικοι είναι συνταξιούχοι του ΟΓΑ. Λόγω του γερασμένου πληθυσμού υπάρχει μεγάλη ανάγκη ιατρικής φροντίδας. Δυστυχώς δεν επισκέπτεται το χωριό αγροτικός ιατρός και οι ηλικιωμένοι ταλαιπωρούνται στο ιατρείο Αγ.Δέκα ή Ασημίου για την συνταγογράφηση των φαρμάκων τους. Οι λιγοστοί εν ενεργεία αγρότες ασχολούνται με την καλλιέργεια της ελιάς, πεπονιού, αμπελιού και την κτηνοτροφία.

ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Στο χωριό από την δεκαετία του '90 δραστηριοποιείται πολιτιστικός Σύλλογος. Ιδρυτής και πρώτος πρόεδρος ο αρχιτέκτονας Ξυλούρης Γεώργιος.

Έργο του Συλλόγου είναι η δενδροφύτευση του κεντρικού δρόμου, η διάνοιξη περιμετρικής οδού, η δημιουργία παιδικής χαράς στον προαύλιο χώρο του Δημοτικού Σχολείου, η διαμόρφωση και δενδροφύτευση του αύλειου χώρου της εκκλησίας του Αγίου Δημητρίου, Θεατρικές Παραστάσεις, γιορτή Πεπονιού και η κατασκευή του Ηρώου και του Ιατρείου.

Παλιόμυλος-Παλιός Νερόμυλος

Η ΒΡΥΣΗ

ΔΙΠΛΑ ΣΤΟ ΗΡΩΟ

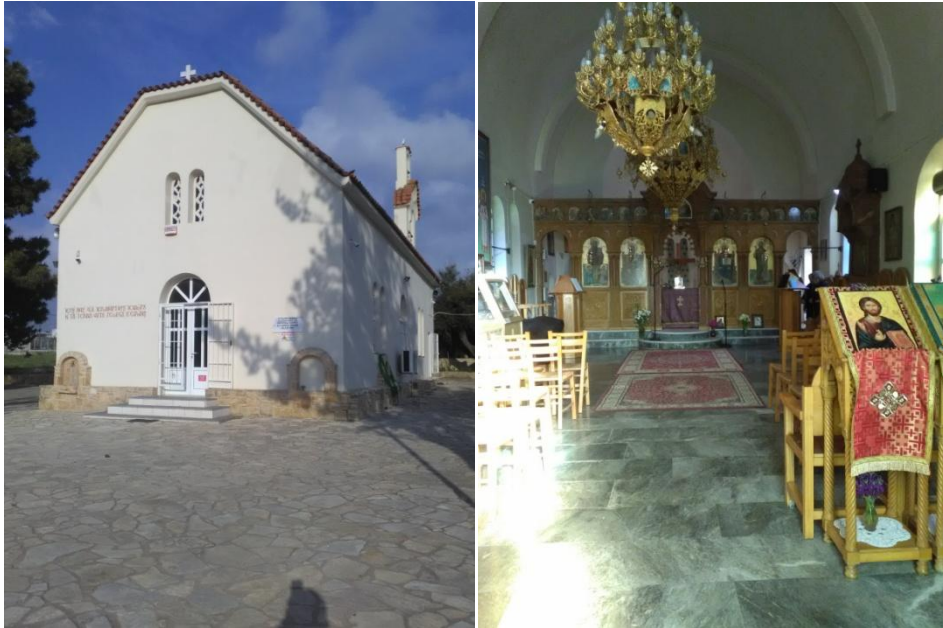
ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το μεγαλύτερο μέρος της περιοχής αποτελείται από καλλιεργημένες εκτάσεις (ελιές και αμπέλια) οι οποίες συνήθως δεν παρουσιάζουν σημαντικό οικολογικό ενδιαφέρον, προκαλεί μεγάλο ενδιαφέρον ο μεγάλος αριθμός και η ποικιλία φυτών που συναντάται στην περιοχή.

Έτσι, εκτός από φρύγανα και θάμνους μπορεί κανείς να παρατηρήσει λεύκες, ιτιές, κυπαρίσσια, καρυδιές, αχλαδιές, πλατάνια, ευκαλύπτους, ασπαλάθους, βατομουριές, μυρτιές, φασκομηλιές, κουδουμαλιές κ.ά.

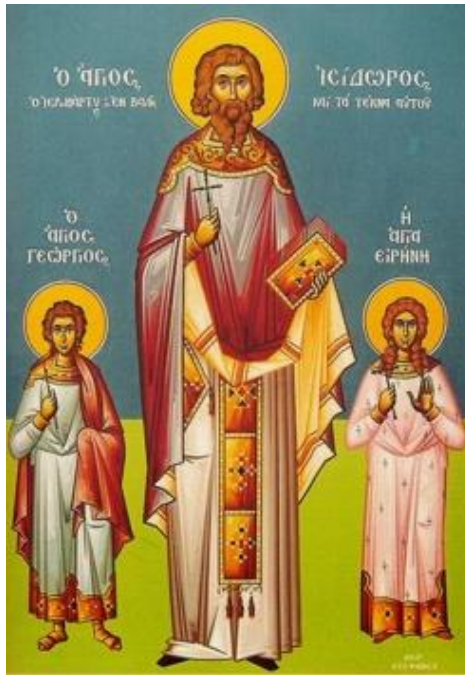
ΑΝΕΥΡΕΣΗ ΛΕΙΨΑΝΩΝ ΑΓ. ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

Ο ναός του Αγίου Ισιδώρου

Στις 16-10-1953, ο Βαφο-Δημήτρης (Φραγκιαδάκης Δημήτριος του Γεωργίου) μπακάλης και ιεροψάλτης του χωριού είδε στον ύπνο του ένα παπά να του λέει να πάει και να σκάψει στον περίβολο του παλιού δημοτικού σχολείου σε ένα συγκεκριμένο μέρος και να τον "βγάλει" από εκεί. Του είπε δε ότι ήταν παπάς και τον έσφαξαν οι Σαρακηνοί μαζί με τα δυο παιδιά του, την Ειρήνη και το Γεώργιο.

Ο Βαφο-Δημήτρης τον ρώτησε πως τον λένε και πήρε την απάντηση παπα-Τσιτέρη. Το όνομα ο Βαφο-Δημήτρης το έγραψε σε μια κούτα παπούτσια (ελβιέλες) και κοιμήθηκε ξανά. Την επόμενη νύχτα ήρθε πάλι ο παπάς στον ύπνο. Την τρίτη νύχτα ήρθε ξανά ο παπάς και του είπε επιτακτικά ξύπνα να κάνεις αυτό που σου είπα.

Πήγε πράγματι στο σημείο που του υποδείχτηκε και έσκαψε, και βρήκε ένα τάφο με τρεις σκελετούς, ενός ενήλικα και δύο παιδικούς. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες ο Ιερέας Ιερίδωρος, με τα κατά σάρκα τέκνα του μαρτύρησαν από τούς Οθωμανούς, εντός του Ί. Ναού όπου τελούσε τη Θ. Λειτουργία. Τούς έκοψαν τα κεφάλια τα πέταξαν και, αφού τα περισυνέλεξαν ευλαβείς χριστιανοί, τα ενταφίασαν παρά τούς πόδας των σωμάτων των μαρτύρων, όπως ακριβώς βρέθηκαν κατά την ημέρα της εκταφής τους.

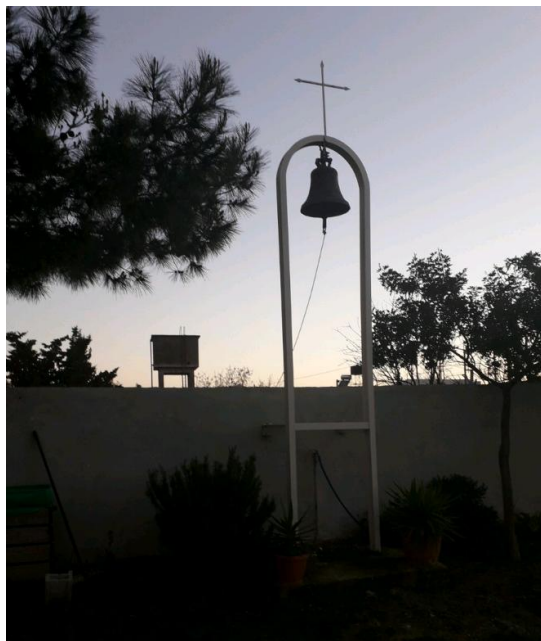
Η ανακομιδή των ιερών λειψάνων έγινε στις 20 Οκτωβρίου του 1953. Προς τιμή του μάρτυρος "Τσιτέριου" ανεγέρθηκε από τους Βαλιανούς ο ναός που ενθρονίστηκε τον Σεπτέμβρη του 2003 στο όνομα "Αγ. Ισίδωρος ο νεομάρτυρας", κατά προτροπή του οικείου μητροπολίτη.

Σήμερα υπάρχει μέρος των ιερών λειψάνων, αφού μια ασεβής μοναχή έκλεψε το μεγαλύτερο μέρος τους.

Η μνήμη του Αγ. Ισιδώρου και των τέκνων του Ειρήνης και Γεωργίου, καθιερώθηκε να εορτάζεται στις 18 Οκτωβρίου.

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Ο ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΞΕΡΟΚΑΜΠΟΣ

Σε απόσταση αναπνοής από το ολοζώντανο χωριό Βαλής στη Μεσσαρά Ηρακλείου βρίσκεται ο Ξερόκαμπος, ένα ερειπωμένο και ακατοίκητο πλέον χωριό παρατημένο στην αργή μα σίγουρη φθορά του χρόνου. Οι τελευταίοι κάτοικοι έφυγαν από τον Ξερόκαμπο λίγο μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, περίοδος κατά την οποία ερημώθηκαν πολλά χωριά στην Κρήτη.

Τα αρκετά σπίτια που ακόμα στέκουν και μπορεί να θαυμάσει ο επισκέπτης αποτελούν μοναδικό μνημείο τυπικής Κρητικής αγροικίας, όλα πέτρινα με ντόπια πέτρα. Λίγα μέτρα βορειοδυτικά του Ξερόκαμπου ξεχωρίζει στο σχετικά πεδινό ανάγλυφο της περιοχής η κορφή του λόφου του Προφήτη Ηλία με υψόμετρο 491 μέτρα στο σημείο που τα χωράφια του Βαλή συναντάν τις περιουσίες του χωριού Μεγάλη Βρύση.

Ο Προφήτης Ηλίας δεσπόζει σε όλη την περιοχή παρέχοντας θέα σχεδόν σε όλο τον κάμπο της Μεσσαράς. Εκκλησιάκι του Αγίου δεν υπάρχει πουθενά, σώζεται όμως το τοπωνύμιο και η διήγηση ότι πολύ παλιά υπήρχε εκεί ναός κορυφής αφιερωμένος στον Ηλία τον Προφήτη των κορυφών.

Στην κορφή του λόφου προϋπήρχε Μινωικό Ιερό Κορυφής, παντελώς άγνωστο στο ευρύ κοινό με τάφους και άλλες εγκαταστάσεις τις οποίες η επίσημη αρχαιολογική σκαπάνη ποτέ δεν ανάσκαψε. Αντί των αρχαιολόγων όμως τον Προφήτη Ηλία επισκέφτηκαν πολλοί αρχαιοκάπηλοι που καταλήστεψαν την περιοχή αφήνοντας παντού τρύπες στο έδαφος οι περισσότερες από τις οποίες είναι αρκετά πρόσφατες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ

